กพร. เตรียมคุมเข้มนำเข้าแร่ชายแดน จ่อชงประกาศกระทรวงฯ สกัดต้นตอมลพิษข้ามชาติ

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) กระทรวงอุตสาหกรรม เดินหน้ายกระดับการจัดการสิ่งแวดล้อม และคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน เตรียมออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับใหม่ เพื่อควบคุมการนำเข้าและส่งออกแร่ โดยเฉพาะแร่ที่มีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนมลพิษที่อาจเกิดจากการทำเหมืองแร่ในประเทศเพื่อนบ้าน หลังพบผลกระทบข้ามพรมแดนบริเวณแม่น้ำกกและลำน้ำสาขา แม่น้ำกระบุรี รวมถึงแม่น้ำโขงที่เริ่มจะได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน

นายอดิทัต วะสีนนท์ อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เปิดเผยว่าได้จัดทำ (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ต้องขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป หรือส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป พ.ศ. .... ซึ่งเป็นการปรับปรุงหลักเกณฑ์จากประกาศฉบับเดิม (พ.ศ. 2560 และ 2562) ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของประชาชน

“การออกประกาศฉบับนี้ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อห้ามนำเข้าแร่ แต่เป็นการกำหนดให้ต้องขออนุญาต เพื่อให้ กพร. สามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งกำเนิดแร่ และพิกัดที่ตั้งของเหมืองได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะแร่ที่นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เราจำเป็นต้องรู้ว่าแร่มาจากเหมืองใด ได้รับการอนุญาตสัมปทานถูกต้องหรือไม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่านหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำเหมืองที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน”

สาระสำคัญของ (ร่าง) ประกาศฉบับใหม่ มีการเพิ่มชนิดแร่ที่ต้องขออนุญาตนำเข้าอีก 5 ชนิด โดยเพิ่มแร่พลวง แร่ตะกั่ว แร่ทองแดง แร่ทองคำ และแร่โลหะหายาก (Rare Earth Elements) ซึ่งข้อมูลสถิติย้อนหลังพบว่าในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการนำเข้าแร่พลวง แร่ตะกั่ว และแร่ทองแดงจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ จึงได้เพิ่มมาตรการกับแร่เหล่านี้ ในขณะที่แร่ทองคำและแร่โลหะหายาก แม้ไม่พบความผิดปกติหรือแทบจะไม่มีการนำเข้ามาเลย แต่ก็กำหนดมาตรการเพิ่มเติมกับแร่เหล่านี้ เพราะคาดว่าอาจจะเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญของการปนเปื้อนในลำน้ำต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องปรามไว้ก่อน โดยผู้ขออนุญาตนำเข้าแร่เหล่านี้จะต้องแสดงเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม เช่น หนังสือยืนยันตัวตนของเจ้าของสัมปทานเหมืองแร่ หรือหนังสือรับรองนิติบุคคลที่ออกโดยรัฐบาลประเทศถิ่นกำเนิดแร่ และหนังสือรับรองถิ่นกำเนิด (Certificate of Origin: C/O)

“จริงอยู่แม้ กพร. จะไม่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทำเหมืองในประเทศเพื่อนบ้านเลยก็ตาม แต่เราก็ไม่ได้นิ่งนอนใจ และพยายามจะสนับสนุนการแก้ปัญหาปนเปื้อนสารหนูและโลหะหนักในแหล่งน้ำบริเวณชายแดน เช่น แม่น้ำสาย และแม่น้ำกก มาโดยตลอด มีการพิจารณาไปถึงการส่งออกสารเคมีต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งแร่และถลุงโลหะเหล่านี้ ว่ามีการส่งออกจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือไม่ แต่ก็ไม่พบความผิดปกติ อย่างเช่นกรณี

สารไซยาไนด์ที่เป็นส่วนสำคัญในการถลุงแร่ทองคำ ก็ไม่พบการส่งออกมาหลายปีแล้ว ส่วนการกำหนดให้ระบุพิกัดที่ตั้งเหมือง จะช่วยให้เราสามารถนำเทคโนโลยีมาตรวจสอบสภาพพื้นที่ และประเมินความเชื่อมโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมในอนาคต หากพบว่าเหมืองดังกล่าวสร้างผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างชัดเจน” **อธิบดีอดิทัตฯ** กล่าว

ทั้งนี้ ก่อนจัดทำร่างประกาศ กพร. ได้จัดประชุมหารือกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมศุลกากร กระทรวงการต่างประเทศ สภาการเหมืองแร่ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมครบทุกมิติ มีการกำหนดมาตรการที่มีความเหมาะสม รัดกุม และไม่สร้างภาระเกินความจำเป็นแก่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการอย่างถูกต้อง โดยจะนำหลักการและร่างประกาศขึ้นบนเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) เพื่อรับฟังความคิดเห็นตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดตามลำดับ ก่อนนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาลงนามและประกาศใช้ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2570 ต่อไป

13 พฤศจิกายน 2569